

БІЛОЗІРСЬКА СІЛЬСЬКА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

**ЗВІТ
ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ**

Проєкту Стратегії розвитку
Білозірської сільської територіальної громади
на 2026-2027 роки з перспективою до 2034 року

Білозір'я - 2025

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування	4
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення та прогнози зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено.....	11
3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу	19
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються Стратегії та Плану заходів з її реалізації, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом	20
5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля (у тому числі, пов'язані з запобіганням негативному впливу на здоров'я населення), встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування.....	23
6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних	27
7. Заходи, що передбачаються вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків реалізації Стратегії та Плану заходів з її виконання.....	31
8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення	33
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.....	34
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.....	40
11. Резюме інформації нетехнічного характеру, розраховане на широку аудиторію	40

Вступ

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

Інтеграція України до Європейського економічного простору стала потужним стимулом для вдосконалення механізмів екологічної оцінки документів державного планування. Важливим кроком у цьому напрямку стало набуття чинності Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» — з 12 жовтня 2018 року, із подальшими змінами у 2022 році.

Цей нормативно-правовий акт має на меті запобігати негативним впливам на довкілля, які можуть виникнути в процесі реалізації стратегічних програм та планів. Його положення забезпечують інтеграцію екологічних міркувань у процес прийняття рішень на ранніх етапах планування.

Міжнародна практика застосування СЕО підтверджує її високу ефективність як інструменту превентивного екологічного контролю. Завдяки цьому Україна поступово наближається до європейських стандартів сталого розвитку та екологічної безпеки.

Відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» такій оцінці підлягає і Стратегія розвитку Білозірської сільської територіальної громади на 2026-2027 роки з перспективою до 2034 року (далі – Стратегія).

Стратегія орієнтована на сталий розвиток, де поєднуються природна спадщина, сучасна інфраструктура та активна громадянська участь.

Стратегія відповідає засадам екологічної політики України, визначеним Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» та Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 №1363-р «Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року». Стратегія також узгоджена з пріоритетами і цілями стратегічних документів державного та регіонального рівня: Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695) та Регіональною стратегією розвитку Черкаської області на період 2021-2027 років (затвердженої рішенням сесії Черкаської обласної ради від 11 вересня 2020 року № 38-9/VII).

Відповідно до чинного законодавства, стратегічна екологічна оцінка (СЕО) має на меті **сприяння сталому розвитку** шляхом: забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування». Основними принципами на які опирається механізм реалізації СЕО є об'єктивність, гласність, законність, наукова обґрунтованість, участь громадськості, збалансованість інтересів, комплексність, достовірність та повнота інформації, запобігання екологічній шкоді, довгострокове прогнозування та міжнародне (транскордонне) екологічне співробітництво.

При підготовці звіту про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Білозірської сільської територіальної громади на 2026-2027 роки з перспективою до 2034 року було враховано пропозиції Управління екології та природних ресурсів Черкаської обласної державної адміністрації (лист №02/10-04-24/2956/02/10-04-24/29294 від 03.11.2025 р.).

Під час проведення стратегічної екологічної оцінки Стратегії було оприлюднено заяву про визначення обсягів СЕО на офіційному веб-сайті Білозірської сільської територіальної громади за посиланням та внесено її до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.

1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування.

Відповідно до п. 3 частини першої статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» документи державного планування – стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

СЕО охоплює аналіз ймовірного впливу на стан довкілля, умови життєдіяльності та здоров'я населення Білозірської сільської територіальної громади за умови реалізації Стратегії розвитку на 2026- 2027 роки з перспективою до 2034 року. Відтак об'єктом аналізу є визначені у цій Стратегії стратегічні та оперативні цілі, а також завдання. Стратегією визначено стратегічне бачення Білозірської сільської територіальної громади.

БІЛОЗІРСЬКА ГРОМАДА — це простір сталого розвитку, де поєднуються природна спадщина, сучасна інфраструктура та активна громадянська участь. Ми прагнемо бути енергоефективною, екологічно свідомою та соціально згуртованою спільнотою, що підтримує розвиток культури, спорту, підприємництва та інклюзивного середовища для всіх мешканців. Наше бачення — забезпечити безпечне, комфортне середовище для життя, творчості, фізичного розвитку, ведення бізнесу, дозвілля та рівних можливостей.

Стратегічне бачення розвитку Білозірської сільської територіальної громади буде досягатись завдяки реалізації трьох стратегічних цілей:

1. Забезпечення економічної стабільності та фінансової самодостатності громади.

Досягнення стратегічної цілі 1 забезпечується шляхом реалізації наступних оперативних цілей:

- 1.1 Створення сприятливого середовища для залучення інвестицій у громаду
- 1.2. Розвиток аграрного сектору та підприємництва
- 1.3. Формування туристичної інфраструктури та стимулювання розвитку креативних індустрій.
- 1.4. Планування просторового розвитку та цифровізація управління територією громад

2. Розвиток людського потенціалу та комфортного середовища для життя.

Досягнення стратегічної цілі 2 забезпечується шляхом реалізації наступних оперативних цілей:

- 2.1 Формування освітнього середовища, доступного та комфортного для усіх учасників освітнього процесу..
- 2.2 Розвиток системи охорони здоров'я, соціального захисту та адміністративних послуг соціального характеру на засадах доступності, ефективності й інклюзивності.
- 2.3 Формування якісного культурного і спортивного середовища для всіх вікових та соціальних груп спортивного середовища для всіх вікових та соціальних груп.
- 2.4 Забезпечення безпечного середовища для життя, праці та розвитку мешканців громади
- 2.5 Покращення житлово-комунальних послуг і дорожньої інфраструктури
- 2.6. Цифрова трансформація громади

3. Сталий розвиток, екологічна відповідальність та соціальна згуртованість

Досягнення стратегічної цілі 3 забезпечується шляхом реалізації наступних оперативних цілей:

- 3.1 Підвищення енергоефективності житлово-комунального господарства громади шляхом впровадження сучасних технологій у житловому фонді та комунальній інфраструктурі.
- 3.2 Сприяння створенню екологічно свідомої громади через озеленення, благоустрій та розвиток екокультури.
- 3.3 Створення умов для соціальної згуртованості та активного залучення мешканців до прийняття рішень і реалізації проєктів розвитку громади.

Таблиця 1 СТРУКТУРА СТРАТЕГІЧНИХ, ОПЕРАЦІЙНИХ ЦІЛЕЙ ТА ЗАВДАНЬ

Стратегічна ціль 1.	
Забезпечення економічної стабільності та фінансової самодостатності громади	
<i>Оперативні цілі</i>	<i>Завдання</i>
1.1 Створення сприятливого середовища для залучення інвестицій у громаду	1.1.1 Розроблення та впровадження інвестиційного паспорту громади
	1.1.2 Створення онлайн-платформи для інвестора
	1.1.3 Провести аудит інфраструктури та визначити пріоритетні зони для інвестування
1.2. Розвиток аграрного сектору та підприємництва	1.2.1 Підтримка комунальних, кооперативних, фермерських та малих/середніх підприємств
	1.2.2 Розвиток інфраструктури підтримки бізнесу
1.3. Формування туристичної інфраструктури та стимулювання розвитку креативних індустрій.	1.3.1 Створення туристичного бренду громади
	1.3.2 Розвиток туристичної інфраструктури.
	1.3.3 Інтеграція креативних індустрій в економічний розвиток громади
1.4. Планування просторового розвитку та цифровізація управління територією громади	1.4.1 Оновити та виготовити планувальні, містобудівні та землепорядні документи відповідно до потреб громади
	1.4.2 Впровадити геоінформаційну систему обліку ресурсів громади з інтеграцією до цифрових сервісів управління
Стратегічна ціль 2.	
Розвиток людського потенціалу та комфортного середовища для життя	
<i>Оперативні цілі</i>	<i>Завдання</i>
2.1 Формування освітнього середовища, доступного та комфортного для усіх учасників освітнього процесу	2.1.1 Розвиток та формування оптимальної мережі закладів освіти, покращення системи надання освітніх послуг
	2.1.2 Розширення можливостей для здобуття дошкільної та поза-шкільної освіти, орієнтованої на потреби дітей та молоді громади
	2.1.3 Рівний доступ до якісної освіти та зручної інфраструктури для дітей з особливими освітніми потребами
	2.1.4 Оновлення матеріально-технічної бази закладів освіти та впровадження сучасних цифрових технологій у навчальний процес
2.2 Розвиток системи охорони здоров'я, соціального захисту та публічних послуг на засадах доступності, ефективності й інклюзивності	2.2.1 Покращення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я в т.ч. включаючи закупівлю діагностичних та фізіотерапевтичних приладів
	2.2.2 Організація регулярних виїзних прийомів вузькопрофільних спеціалістів. Співпраця ЦПМСД з лікарнями вторинного рівня
	2.2.3 Проведення інформаційно-просвітницьких кампаній щодо профілактики захворювань та здорового способу життя
	2.2.4 Облаштування приміщень соціальної інфраструктури відповідно до вимог безбар'єрності та потреб маломобільних груп
	2.2.5 Запровадження електронних сервісів та розширення переліку адміністративних базових соціальних послуг для забезпечення доступності та підтримки вразливих категорій населення громади
2.3 Формування якісного культурного і спортивного середовища для всіх вікових та соціальних	2.3.1 Розвиток культурної інфраструктури та створення сучасних осередків дозвілля
	2.3.2 Розвиток спортивної інфраструктури та популяризація масового спорту серед усіх вікових груп
	2.3.3 Сприяння розвитку молодіжного руху та формування

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

груп	національно-патріотичних і духовних цінностей серед молоді
	2.3.4 Охоплення адаптивними видами спорту ветеранів та членів їх родин
2.4 Забезпечення безпечного середовища для життя, праці та розвитку мешканців громади. Сприяння народжуваності	2.4.1 Забезпечення належного рівня безпеки в освітніх, медичних, культурних та комунальних закладах шляхом облаштування сховищ та укриттів відповідно до державних норм
	2.4.2 Запровадження ефективної моделі реагування на надзвичайні ситуації та створення передумов для посилення громадської безпеки
	2.4.3 Запровадження ефективної системи оповіщення населення про надзвичайні ситуації
	2.4.4 Організація та проведення комплексу навчальних заходів з реагування на надзвичайні ситуації для мешканців громади та працівників установ і закладів інфраструктури громади
	2.4.5 Створення сприятливих умов для народження та виховання дітей шляхом запровадження програм підтримки молодих сімей, забезпечення доступу до якісних медичних послуг та дитячих садків
2.5 Покращення житлово-комунальних послуг і дорожньої інфраструктури	2.5.1 Покращення якості водопостачання мешканців громади
	2.5.2 Забезпечення належного рівня водовідведення
	2.5.3 Формування сучасної системи поводження з ТПВ
	2.5.4 Відновлення та модернізація транспортної інфраструктури громади
	2.5.5 Забезпечення доступу до якісної питної води через модернізацію систем водопостачання, будівництво артезіанських свердловин, впровадження систем очищення та моніторингу якості води
2.6. Цифрова трансформація громади	2.6.1. Впровадження цифрових сервісів у сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, адміністративних послуг та управління громадою
	2.6.2 Створення цифрової платформи громади
	2.6.3 Підвищення цифрової грамотності та інформаційної безпеки мешканців
Стратегічна ціль 3. Сталий розвиток, екологічна відповідальність та соціальна згуртованість	
<i>Оперативні цілі</i>	<i>Завдання</i>
3.1 Підвищення енергоефективності житлово-комунального господарства громади	3.1.1 Модернізація систем освітлення, опалення, водопостачання та водовідведення
	3.1.2 Утеплення будівель, заміна віконних та дверних блоків, встановлення енергоощадного обладнання
	3.1.3 Інтеграція сонячних, вітрових та інших альтернативних джерел енергії.
3.2 Сприяння створенню екологічно свідомої громади через озеленення, благоустрій та розвиток екокультури	3.2.1 Озеленення громади та догляд за природними територіями для комфортного і здорового середовища
	3.2.2 Проведення інформаційних кампаній і екологічних акцій для формування відповідального ставлення до природи серед мешканців громади
	3.2.3 Розвиток системи екологічного обслуговування населення
3.3 Створення умов для соціальної згуртованості	3.3.1 Проведення культурних, освітніх та спортивних заходів для згуртування громади

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

та активного залучення мешканців до прийняття рішень і реалізації проєктів розвитку громади	3.3.2 Налагодження міжмуніципального та міжнародного співробітництва для спільного вирішення актуальних питань і посилення регіональної участі громадян
	3.3.3 Сприяння участі мешканців у житті громади через консультації, розвиток самоврядування та підтримку ініціатив

В аналітичній частині проєкту Стратегії розвитку Білозірської сільської територіальної громади на 2026–2027 роки з перспективою до 2034 року здійснено комплексний аналіз ключових характеристик громади, зокрема, особливостей її історичного розвитку, географічного розташування, природно-ресурсного потенціалу, демографічної ситуації, стану ринку праці, розвитку інфраструктури, включаючи соціальну сферу, наявної містобудівної документації, економічного потенціалу, фінансового стану та структури бюджету. Також розглянуто організаційну структуру органу місцевого самоврядування та виконавчого комітету, діяльність органів самоорганізації населення і громадських об'єднань.

Стратегія розроблена з урахуванням показників сучасної економічної ситуації в громаді та актуальних викликів соціально-економічного розвитку, обумовлених особливостями воєнного стану в Україні. У межах Стратегії проведено SWOT-аналіз сильних і слабких сторін, можливостей і загроз розвитку Білозірської сільської територіальної громади, що дозволило сформулювати два сценарії її розвитку на 2026–2027 роки з перспективою до 2034 року: песимістичний та стримано-оптимістичний.

Реалізація Стратегії Білозірської сільської територіальної громади на 2026-2027 роки з перспективою до 2034 року сприятиме виконанню Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки та Стратегії розвитку Черкаської області на 2021-2027 роки.

Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Білозірської сільської територіальної громади на 2026-2027 роки з перспективою до 2034 року Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки проведено у таблиці 2.

Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Білозірської сільської територіальної громади на 2026-2027 роки з перспективою до 2034 року Стратегії розвитку Черкаської області на 2021-2027 року проведено у таблиці 3.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

Таблиця 2 Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Білозірської сільської територіальної громади на 2026-2027 роки з перспективою до 2034 року Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Білозірської сільської територіальної громади на 2026-2027 роки з перспективою до 2034 року		Стратегічні та оперативні цілі ДСРР на 2021- 2027 роки						
		Стратегічна ціль 1 Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах			Стратегічна ціль 2 Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів		Стратегічна ціль 3 Розбудова ефективного багаторівневого врядування	
		1.1 Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь	1.2 Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах	1.3 Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення	2. Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів	2.2 Сильна, спроможна та конкурентоздатна регіональна економіка	3.1 Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування кращих практик ЄС	3.2 Розвиток різних форм співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями
Стратегічна ціль 1 Забезпечення економічної стабільності та фінансової самодостатності громади	1.1 Створення сприятливого середовища для залучення інвестицій у громаду	+				++		
	1.2 Розвиток аграрного сектору та підприємництва	+				++		
	1.3 Формування туристичної інфраструктури та стимулювання розвитку креативних індустрій	+				++		
	1.4 Планування просторового розвитку та цифровізація управління територією громади	++	+			++		
Стратегічна ціль 2 Розвиток людського потенціалу та комфортного середовища для життя	2.1 Формування освітнього середовища, доступного та комфортного для усіх учасників освітнього процесу		++	++	+			+
	2.2 Розвиток системи охорони здоров'я, соціального захисту та публічних послуг на засадах доступності, ефективності й інклюзивності		++	++	+			
	2.3. Формування якісного культурного і спортивного середовища для всіх вікових та соціальних груп		++	++	+			
	2.4 Забезпечення безпечного середовища для життя, праці та розвитку мешканців громади. Сприяння народжуваності.		+	+	++			
	2.5 Покращення житлово-комунальних послуг і дорожньої інфраструктури		+		++			
	2.6 Цифрова трансформація громади		+		++			
Стратегічна ціль 3 Сталий розвиток, екологічна відповідальність та соціальна згуртованість	3.1 Підвищення енергоефективності житлово-комунального господарства громади	+			++	+		+
	3.2 Сприяння створенню екологічно свідомої громади через озеленення, благоустрій та розвиток екокультури	++			+			+
	3.3 Створення умов для соціальної згуртованості та активного залучення мешканців до прийняття рішень і реалізації проєктів розвитку громади	+					++	++

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

Таблиця 3 Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Білозірської сільської територіальної громади на 2026-2027 роки з перспективою до 2034 року Стратегії розвитку Черкаської області на 2021-2027 року

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Білозірської сільської територіальної громади на 2026-2027 роки з перспективою до 2034 року		Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Черкаської області до 2027 року																
		Стратегічна ціль 1 Посилення економічної спроможності регіону				Смартспеціалізація регіону С.1. Інноваційні агротехнології, виробництво та переробка сільськогосподарської продукції			Смартспеціалізація регіону С.2.		Стратегічна ціль 2 Відновлення та розвиток людського капіталу			Стратегічна ціль 3 Підвищення стійкості громад				
		1.1 Стимулювання підприємницької активності в регіоні	1.2Розвиток промислового потенціалу	1.3 Відновлення кадрового потенціалу	1.4 Розвиток міжнародної економічної та інвестиційної діяльності	С.1.1. Технологія виробництва та переробки сільськогосподарської продукції	С.1.2 . Технології просування сільськогосподарської продукції	С.1.3.Якість та безпека харчових продуктів	С.2.1.Інновації інформаційно-комунікаційних технологій в секторі регіональної економіки	2 .1. Підтримка сім'ї та народжуваності	2.2. Ефективна система охорони здоров'я	2.3. Система освіти, яка відповідає сучасним викликам	2.4. Формування національної ідентичності: молодіжна політика, культура, спорт	3.1.Збереження, реновація та відновлення інфраструктури на засадах інклюзивності та безбар'єрності	3.2. Покращення доступності та якості публічних послуг, розвитку цифрового врядування	3.3.Посилення інституційної спроможності громад, розвиток партнерств та регіональної згуртованості	3.4. Посилення безпеки територіальних громад	3.5. Захист та відновлення навколишнього середовища
Стратегічна ціль 1 Забезпечення економічної стабільності та фінансової самодостатності громади	1.1 Створення сприятливого середовища для залучення інвестицій у громаду	++			++	+	+											
	1.2 Розвиток аграрного сектору та підприємництва		+			++	++	+										
	1.3 Формування туристичної інфраструктури та стимулювання розвитку креативних індустрій	+																
	1.4 Планування просторового розвитку та цифровізація управління територією громади						+											
Стратегічна ціль 2 Розвиток	2.1 Формування освітнього середовища, доступного та комфортного для усіх										++							

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

людського потенціалу та комфортного середовища для життя	учасників освітнього процесу																	
	2.2 Розвиток системи охорони здоров'я, соціального захисту та публічних послуг на засадах доступності, ефективності й інклюзивності									++					++			
	2.3. Формування якісного культурного і спортивного середовища для всіх вікових та соціальних груп											++						
	2.4 Забезпечення безпечного середовища для життя, праці та розвитку мешканців громади. Сприяння народжуваності.									++				+			++	
	2.5 Покращення житлово-комунальних послуг і дорожньої інфраструктури														+			
	2.6 Цифрова трансформація громади								+						++			
Стратегічна ціль 3 Сталий розвиток, екологічна відповідальність та соціальна згуртованість	3.1 Підвищення енергоефективності житлово-комунального господарства громади												+					
	3.2 Сприяння створенню екологічно свідомої громади через озеленення, благоустрій та розвиток екокультури																	++
	3.3 Створення умов для соціальної згуртованості та активного залучення мешканців до прийняття рішень і реалізації проектів розвитку громади															++		

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнози зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено.

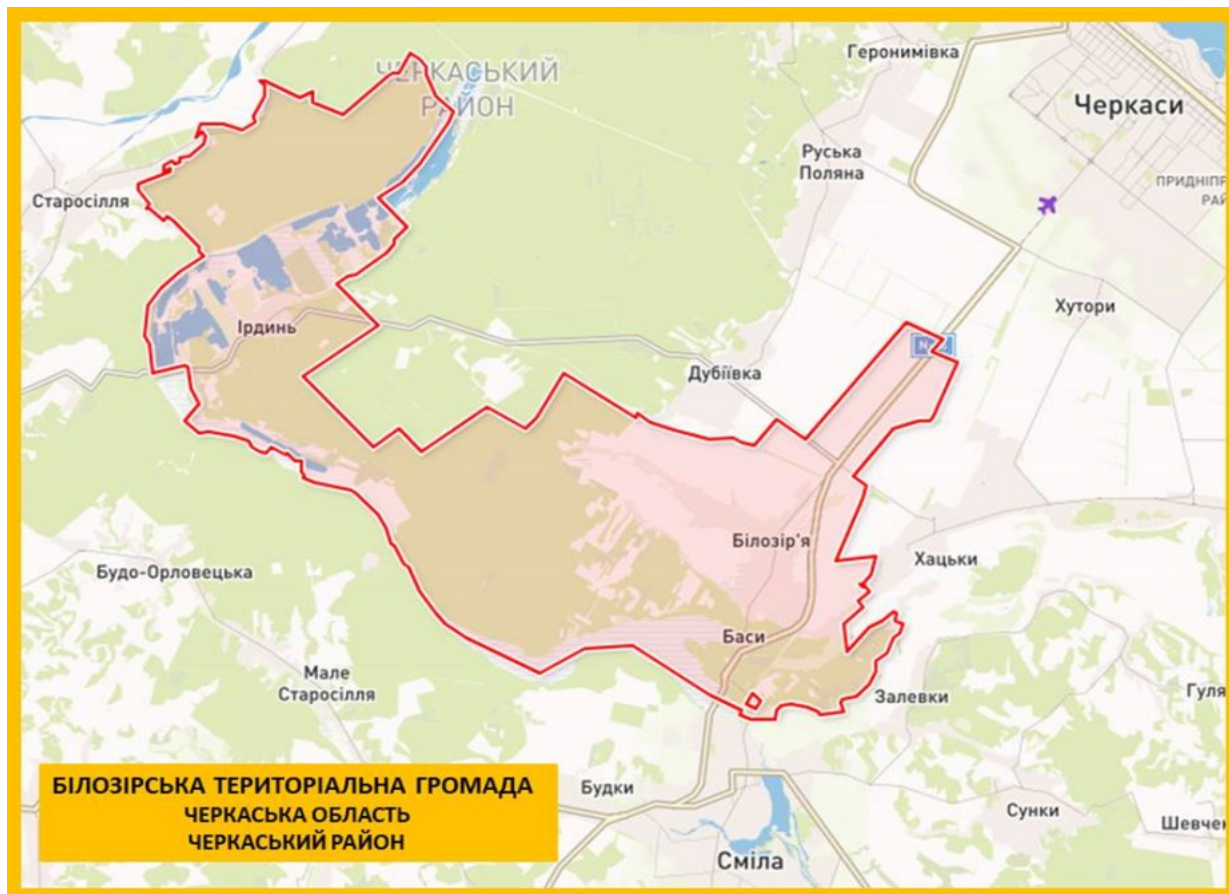
Відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» №157-VIII від 05.02.2015 (із змінами та доповненнями), Рішення Білозірської сільської ради «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 26 серпня 2015 року №105-1/VI та Розпорядження Черкаської обласної державної адміністрації «Про затвердження висновку щодо відповідності Конституції та законам України проекту рішення щодо добровільного об'єднання територіальних громад» від 21 серпня 2015 року №421, було створено Білозірську сільську територіальну громаду з адміністративним центром у селі Білозір'я Черкаського району Черкаської області шляхом об'єднання Білозірської та Ірдинської сільських рад. До складу громади входять село Білозір'я, селище Ірдинь та хутір Баси.

Місцезнаходження.

Громада розташована в центральній частині України, на території Черкаської області. Адміністративний центр громади - село Білозір'я, знаходиться на відстані близько 18 км від обласного центру — міста Черкаси. Відстань до столиці України, міста Київ, становить приблизно 208 км. Загальна площа Білозірської сільської територіальної громади становить 200,7 км², що складає приблизно 0,96% від загальної площі Черкаської області. Громада межує зі Смілянською, Степанківською, Балаклеївською, Будищенською, Руськополянською, Мліївською, Мошнівською територіальними громадами Черкаського району Черкаської області.

Ландшафт Білозірської громади представлений переважно рівнинною місцевістю з болотами, луками та мішаними лісами. Найвизначнішим природним об'єктом є Ірдинське болото — унікальна гідрологічна система з високою екологічною цінністю.

Малюнок 4 Картосхема Білозірської сільської територіальної громади Черкаського району Черкаської області

Територією громади проходить автомобільна дорога національного значення — автошлях Н-16, яка з'єднує міста Золотоноша — Черкаси — Сміла — Умань. Найближча залізнична станція — станція ім. Тараса Шевченка, розташована на відстані 18 км від адміністративного центру громади.

Водний басейн

Найвизначнішим природним водним об'єктом громади є Ірдинське болото — унікальна гідрологічна система з високим природоохоронним статусом. Через цю болотисту місцевість протікає річка Ірдинка, яка є притокою річки Вільшанка. Вільшанка, у свою чергу, впадає в річку Тясмин, що належить до басейну Дніпра.

Річка Ірдинка — невелика водна артерія, яка бере початок у центральній частині Ірдинського болота, протягом багатьох років перегороджена Монастирською греблею, що використовувалася для перекачування води з метою видобування торфу. В процесі цієї діяльності разом із водою на інший бік греблі потрапляли мул, пісок, залишки рослинності, що з часом призвело до замулення території русла річки Ірдинки протяжністю близько одного кілометра.

На сьогоднішній день виникла серйозна екологічна проблема: незважаючи на безсніжні зими та посушливі літа, рівень води з іншого боку греблі продовжує підніматися, що призводить до затоплення нових територій. Це створює загрозу для навколишніх екосистем, сільськогосподарських угідь і може мати довготривалі негативні наслідки.

Просте розриття греблі не вирішить проблему, оскільки вода не має природного шляху для відтоку. Для ефективного відведення надлишкової води необхідно прокопати дренажну каналу протяжністю близько одного кілометра, яка дозволить воді поступово сходити з підтоплених ділянок і відновити природний гідрологічний баланс.

Окрім природних водотоків, на території громади наявна система меліоративних каналів, які живлять болото, сприяють регулюванню рівня ґрунтових вод і підтримують водний баланс місцевості.

Ці водні ресурси відіграють важливу роль у збереженні біорізноманіття, регулюванні мікроклімату та підтриманні екологічної рівноваги в регіоні.

Клімат

Білозірська сільська територіальна громада розташована в помірно континентальному кліматичному поясі. Середньорічна температура повітря становить близько +8 °С. Зими тут м'які, з частими відлигами, останнім часом — малосніжні. Середня температура січня — близько -5 °С, хоча можливі короточасні морози до -20 °С. Літо зазвичай тепле, іноді спекотне: середня температура липня становить +20+22 °С, а в найспекотніші дні температура може сягати +35 °С.

Річна кількість опадів коливається в межах 550–600 мм. Найбільше опадів припадає на травень і червень, що є важливим для вегетації сільськогосподарських культур. Взимку опади переважно випадають у вигляді снігу, хоча часто спостерігаються відлиги.

У громаді переважають західні та північно-західні вітри, середня швидкість яких становить 3–5 м/с. Іноді можливі короточасні пориви до 15–20 м/с. Навесні можливі пізні заморозки, що слід враховувати під час планування посівної кампанії. В останні роки спостерігаються періоди літньої посухи, особливо в липні–серпні.

У низинних ділянках, зокрема в районі Ірдинського болота, часто утворюються тумани та спостерігається підвищена вологість повітря.

Атмосферне повітря

На території громади не зафіксовано викидів в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення. Водночас, атмосферне забруднення спричиняється викидами від автомобільного та залізничного транспорту, оскільки через територію Білозірської сільської громади проходить автомобільна дорога національного значення — автошлях Н-16 загального користування державного значення, а також залізнична лінія Південно-Західної залізниці. Додатковими чинниками забруднення є наявність несанкціонованих сміттєзвалищ і випадки самовільного випалювання сухостою та сухої рослинності мешканцями громади.

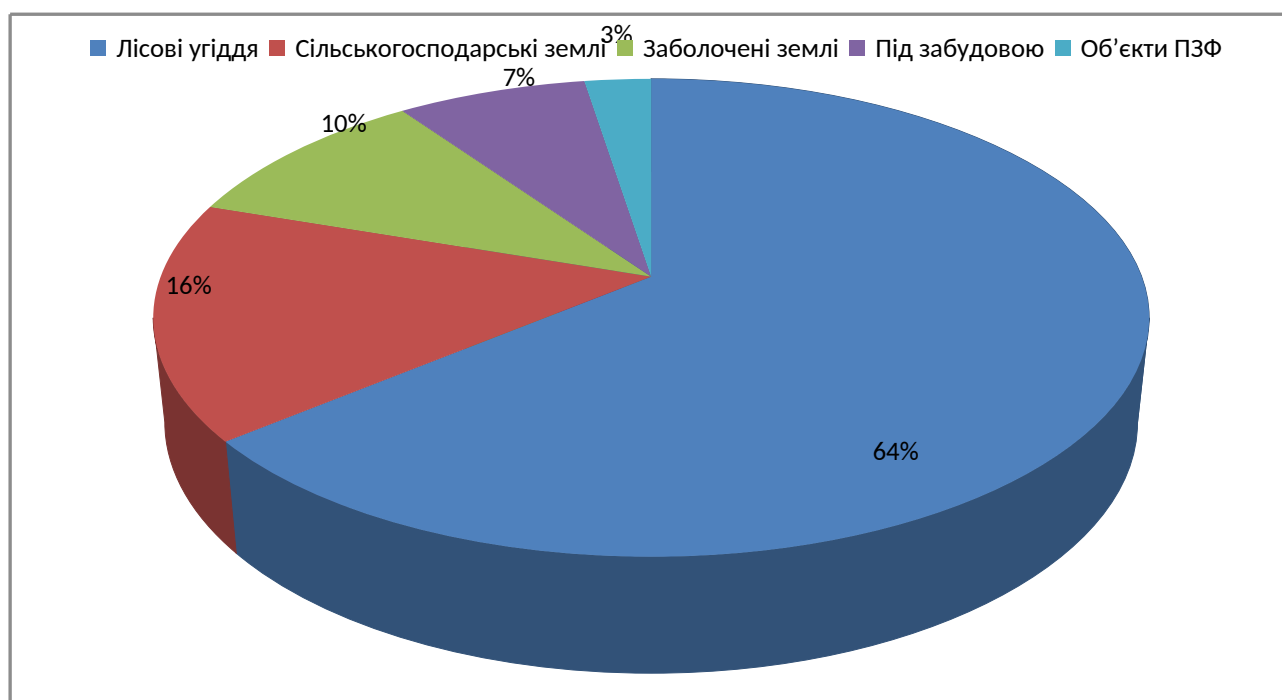
Характеристика ґрунтів

Територія Білозірської громади охоплює різноманітні типи ґрунтів, що формують її природно-ресурсний потенціал. Основу сільськогосподарських угідь становлять чорноземи типові та опідзолені, які мають високу родючість і придатні для вирощування зернових, технічних та бобових культур. У лісових масивах, особливо в межах Черкаського бору та Мошногірського кряжу, переважають дерново-слабо- та середньопідзолисті піщані й глинисто-піщані ґрунти, що є природним середовищем для соснових лісів. Ці ґрунти мають легкий механічний склад, середню кислотність і потребують додаткового удобрення при використанні в аграрному секторі.

У межах Ірдинського болота поширені торф'яні та болотні ґрунти, багаті на органічну речовину, але малопридатні для інтенсивного землеробства. Також на території громади трапляються оглеєні та заболочені ґрунти.

Загальна площа територіальної громади становить 200,7 км², що охоплює різноманітні типи земель, які відіграють важливу роль у соціально-економічному розвитку регіону. Земельний фонд громади включає сільськогосподарські угіддя, ліси, водні об'єкти, забудовані території, а також землі природоохоронного та рекреаційного призначення. Структура земельного фонду громади представлена нижче.

Діаграма 1 Структура земельного фонду Білозірської територіальної громади

Структура земель Білозірської сільської територіальної громади характеризується значною часткою лісових угідь: площа лісів становить 12,814 тис. га, що відповідає приблизно 63,8% загальної території громади. Основу лісового покриву складають хвойно-листяні ліси.

Землі сільськогосподарського призначення складають 3,2 тис. га. (16%) на яких сільськогосподарські підприємства громади вирощують переважно зернові, бобові та технічні культури. Основними культурами є кукурудза, пшениця, ячмінь, соя, соняшник, ріпак.

Площа забудови громади становить 1,454 тисячі гектарів, що складає 7,24% від загальної території. (табл.2).

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

Заболочені землі Ірдино-Тясминської низовини займають площу близько 2,0912 тис. га, що становить 10,4% від загальної території.

Загальна площа об'єктів природно-заповідного фонду громади становить 496,4 тис. гектарів, що відповідає 2,96% території громади.

Надра

На території Білозірської сільської територіальної громади зосереджені поклади торфу, які мають потенціал для подальшого використання в енергетичних та аграрних цілях. Крім того, громада володіє значними запасами підземних прісних вод. На її території розташовано 29 артезіанських свердловин, які забезпечують водопостачання для міста Сміла.

Флора

Рослинний світ Білозірської громади є типовим для Лісостепу України, проте має унікальні риси, зумовлені наявністю болотистих екосистем, зокрема Ірдинського болота, а також лісових масивів і сільськогосподарських угідь.

Рослинність Ірдинського болота представлена евтрофними лісовими, чагарниковими, трав'яними та трав'янисто-моховими угрупованнями. Тут зростають дерева: вільха клейка, вільха чорна, береза пухнаста, береза повисла. Серед чагарників поширені: верба сіра, верба тритичинкова, крушина. Трав'яний покрив болота складається переважно з осоки високої, загостреної, очерету, пухівки, рогозу. Ці угруповання формують складну екосистему з високим біорізноманіттям, важливу для регуляції водного балансу та збереження природного середовища.

У лісовому фонді переважають насадження дуба звичайного та сосни звичайної. Також трапляються інші породи дерев, зокрема граб звичайний, вільха клейка, вільха чорна, береза пухнаста, береза повисла, липа серцелиста, ясен звичайний, клен гостролистий та осика. Ліси виконують важливу екологічну функцію, забезпечуючи стабільність місцевих ландшафтів, збереження ґрунтів та середовища існування для багатьох видів фауни.

Таблиця 4 Лісовий фонд Білозірської територіальної громади

Назва лісництва	Площа лісового фонду		Тип лісу
	га	%	
Білозірське	4836,0	37,7	мішаний
Тясминське	4278,3	33,4	мішаний
Закревське	3179,0	24,8	мішаний
Військове	532,8	4,1	хвойний
Разом	12826,1	100	

Фауна

У межах Білозірської громади сформувався різноманітний тваринний світ, характерний для зони Лісостепу. Завдяки наявності лісів, луків, водойм та сільськогосподарських угідь тут мешкає багато видів диких тварин.

Серед ссавців найпоширенішими є козуля європейська, заєць-русак, лисиця звичайна, білка, їжак білочеревий, куниця, борсук, а також дикий кабан. Іноді зустрічається лось. У лісах і поблизу водойм трапляються ондатри, бобрі та єнотовидні собаки.

Пташиний світ громади дуже багатий. Зокрема, у районі Ірдинських боліт налічується 189 видів птахів. Найпоширенішими є зяблики, синиця велика, великий строкатий дятел, дрозд чорний та дрозд співочий, лебідь-шипун, журавель сірий, лелека білий, лиска, чапля сіра. Ірдинське болото є важливим природним осередком для охорони біорізноманіття. Тут зафіксовано 25 видів птахів, занесених до Червоної книги України. У сільській місцевості звичними є ластівки, горобці, сороки, гава, крук.

Серед плазунів зустрічаються черепаха болотяна, ящірка зелена, ящірка прудка, вуж звичайний, гадюка звичайна, а також гадюка степова — рідкісний вид, занесений до Червоної книги України. Також трапляється веретільниця ламка — безнога ящірка, яку часто плутають зі змією.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

Земноводні представлені великою кількістю ропухи сірої, квакші, тритоном звичайним, жабою озерною, жабою ставковою та ропухою зеленою.

Тваринний світ громади є надзвичайно цінним для збереження біорізноманіття Черкащини та всієї України. Його охорона має важливе значення для підтримання природної рівноваги та розвитку екологічного туризму.

Об'єкти природно-заповідного фонду.

На території району наявні 6 природоохоронних об'єктів площею 496,4 га, діяльність яких регулюється Законом України «Про природно-заповідний фонд», іншими документами, що стосуються охорони довкілля, таблиця 5.

Таблиця 5 Перелік територій та об'єктів ПЗФ на території Білозірської територіальної громади Черкаського району

п/п	Назва об'єкта ПЗФ, категорія	Стан перенесення меж в натуру	Площа, га	Адміністративне розміщення та місцезнаходження об'єкта ПЗФ	Назва підприємства, організації, установи – землекористувача (землевласника), у віданні якого знаходиться об'єкт ПЗФ	Постанова, рішення, згідно з якими створено (оголошено) даний об'єкт ПЗФ, змінено його площу, категорію тощо	Інформація щодо наявності положень, охоронних зобов'язань
	2			5	6	7	8
1	Лісові масиви сосни з дубом, ботанічна пам'ятка природи	-	3,5	Черкаський район, кв. 214 вид. 21 Білозірського л-ва	ДП " Черкаське ЛМГ"	Ріш. ОВК від 21.11.84 № 354	наявне
2	Сфагнове болото, ботанічний заказник	-	0,5	Черкаський район, кв. 292 (вид. 21) Тясминського л-ва	Філія «Черкаське ЛГ» ДП «Ліси України»	Ріш. ОВК від 08.01.86 № 7	наявне
3	Ірдинське болото (заг. Площа 857,5 га), гідрологічний заказник	-	484,6	Черкаський район: Пн-Сх околиця м.Сміли, землі КСП–126,0 га, Смілянське л-во ДП "Смілянське ЛГ"–246,9 га; Черкаський район: кв. 297-300, 303 Тясминського л-ва ДП "Черкаське ЛГ"–484,6 га (491,2 га)	Філія «Черкаське ЛГ» ДП «Ліси України» (кв 297-3299, кв 303, кв 300 вид 1, 7, 12)	Ріш. ОВК від 21.11.84 № 354	наявне
4	Високопродуктивне насадження дуба, ботанічна пам'ятка природи	-	4,7	Черкаський район, кв. 224 вид. 24 Тясминського л-ва (кв. 224 вид. 24 Тясминського л-ва Черкаського лісгоспагу)	Філія «Черкаське ЛГ» ДП «Ліси України»	Ріш. ОВК від 21.11.84 № 354	наявне
5	Група вікових дубів, ботанічна пам'ятка природи	-	2,2	Черкаський район, кв. 301 (вид 15), 304 Тясминського л-ва	Філія «Черкаське ЛГ» ДП «Ліси України»	Ріш. ОВК від 21.11.84 № 354	наявне

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

6	Дядюші	-	0,9	Черкаський район, кв. 224 вид. 33 Тясминського л-ва (кв. 224 вид. 33 Тясминського л-ва Черкаського лісгоспазу)	Філія «Черкаське ЛГ» ДП «Ліси України»	Ріш. ОВК від 21.11.84 № 354	наявне
---	--------	---	-----	---	--	-----------------------------	--------

Загальна площа об'єктів природно-заповідного фонду (ОПЗФ) у громаді є невисокою та рекомендована до розширення, адже Ірдинське болото, більша частина якого розташована на території Білозірської громади, — це унікальна природна пам'ятка, що сформувалася на місці давнього русла Дніпра. Протягом багатьох років неконтрольований видобуток торфу, осушення та вирубка дерев невпинно руйнували цю неповторну екосистему.

Ідея створення природоохоронного об'єкта на території Ірдинських боліт виникла майже століття тому. Упродовж останніх років науковці активно працювали над цим питанням: провели детальне обстеження території, задокументували видове різноманіття рослинного і тваринного світу, а також подали ґрунтовне наукове обґрунтування до Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України щодо надання цій унікальній місцевості статусу національного природно-заповідного об'єкта.

У травні 2025 року Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України схвалило це наукове обґрунтування, що має стати ключовим кроком на шляху до створення Національного природного парку «Ірдинське болото».

Природні території та об'єкти безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я

Природні території Білозірської громади вирізняються багатством екосистем і мають важливе природоохоронне значення. Близько 64% території громади займають хвойно-листяні ліси Черкаського бору, Мошногірського кряжу, а також заказник місцевого значення «Ірдинське болото» — унікальна гідрологічна система, що виконує функції природного фільтра, регулятора водного балансу та осередку біорізноманіття.

Також до природних територій Білозірської громади належать заплави річок Ірдинка, Вільшанка та Тясмин із прибережною рослинністю, а також природні луки й пасовища, що зберігають біорізноманіття регіону.

З метою екопросвіти та сталого туризму облаштовано дві екологічні стежки протяжністю 2,8 км та 2,2 км.

На території громади функціонують два сміттєзвалища: одне — в селищі Ірдинь площею 1 га, інше — в селі Білозір'я площею 2 га.

У громаді поводження з відходами регулюється на рівні місцевого самоврядування через комунальне підприємство Білозірської сільської ради. Вивезення твердих побутових відходів від домогосподарств здійснюється один раз на місяць згідно з графіком. Від підприємств, установ і торгових точок — по мірі необхідності, за окремими угодами.

З 2019 року в громаді діє система роздільного збирання сміття. Облаштовано 15 спеціалізованих майданчиків із окремими контейнерами для скла, пластику та паперу. Це дозволяє зменшити обсяг змішаних відходів і сприяє повторному використанню ресурсів.

Окрему увагу приділено збору небезпечних відходів: використані батарейки збираються у навчальних закладах громади та передаються на утилізацію відповідно до екологічних норм.

Регулювання здійснюється відповідно до чинного законодавства України, а також місцевих правил благоустрою. Громада прагне до вдосконалення системи управління відходами шляхом підвищення екологічної культури, розширення інфраструктури та залучення партнерів до переробки вторинної сировини.

Централізоване водопостачання та водовідведення наявне лише в селищі Ірдинь. Очищення стічних вод здійснюється через систему каналізації та очисні споруди. Побутові

стоки від житлових будинків, установ і підприємств надходять на очисні споруди, де проходять механічне та біологічне очищення.

Забір води здійснюється з артезіанських свердловин. Вода подається до домогосподарств та установ через мережу водогонів. Обслуговування систем водопостачання та водовідведення забезпечує комунальне підприємство «Ірдинське», яке відповідає за якість води, проведення ремонтних робіт і контроль технічного стану мереж.

У населених пунктах, де відсутня централізована каналізація, використовуються вигрібні ями або локальні очисні установки. Вивезення рідких побутових відходів здійснюється спеціалізованим транспортом за заявками мешканців.

Водопостачання також організовано індивідуально — кожне домогосподарство має власну свердловину або колодязь. Така система забезпечує автономність, проте вимагає від мешканців самостійного контролю за якістю води та технічним станом обладнання.

Громада працює над покращенням доступу до водопостачання та водовідведення, зокрема шляхом модернізації наявних систем. Розроблено проєктно-кошторисну документацію на будівництво очисних споруд у селищі Ірдинь (потребує коригування). Також здійснюється контроль за якістю води та ведеться пошук можливостей для розширення мереж централізованого водопостачання та водовідведення в перспективі.

Медичне обслуговування жителів Білозірської громади забезпечує КНП «ЦПМСД», який включає амбулаторію в Білозір'ї та ФАП у селищі Ірдинь, з повністю оновленою інфраструктурою, адаптованою до потреб пацієнтів і осіб з інвалідністю. Заклад оснащений сучасним обладнанням, генератором, твердопаливною котельнею, має власний транспорт і лабораторію, що надає доступні скринінгові послуги. Завдяки регулярним виїздам обласних спеціалістів та охопленню 90% населення деклараціями, громада отримує якісну первинну і спеціалізовану допомогу на місці.

На території селища Ірдинь розташована пожежна команда. Враховуючи, що відстань між селищем Ірдинь та селом Білозір'я становить 25 км, це ускладнює оперативне реагування на пожежі в Білозір'ї. Протягом тривалого часу порушувалося питання щодо необхідності ефективного забезпечення пожежної безпеки на території села. З метою підвищення рівня захисту у 2024 році було підписано договір про співробітництво територіальних громад у формі спільного фінансування закладу «Місцева пожежна команда» Степанківської сільської ради. Цей договір відповідно забезпечив село Білозір'я оперативним доступом до пожежної охорони.

На території Білозірської громади діють два поліцейські офіцери громади, які забезпечують постійну присутність правоохоронців, оперативне реагування на виклики та підтримання громадського порядку.

Фонд захисних споруд цивільного захисту на території Білозірської сільської територіальної громади налічує 7 об'єктів, які класифікуються як найпростіші укриття. Загальна місткість цих споруд становить 550 осіб.

Питаннями цивільного захисту в громаді займається Відділ з питань правопорядку, безпеки громадян, цивільного захисту, охорони праці, запобігання корупції, зв'язків з правоохоронними органами та оборонно-мобілізаційної роботи виконавчого комітету Білозірської сільської ради, який координує заходи безпеки, взаємодіє з відповідними службами та забезпечує готовність громади до надзвичайних ситуацій.

Чисельність населення і демографічна ситуація.

Кількість населення громади станом на 01.11.2025 року становить 8448 чоловік: село Білозір'я – 7650 чол. селище Ірдинь – 770 чол. Хутір Баси – 28 чол.

Таблиця 6 Динаміка демографічних показників по Білозірській територіальній громаді

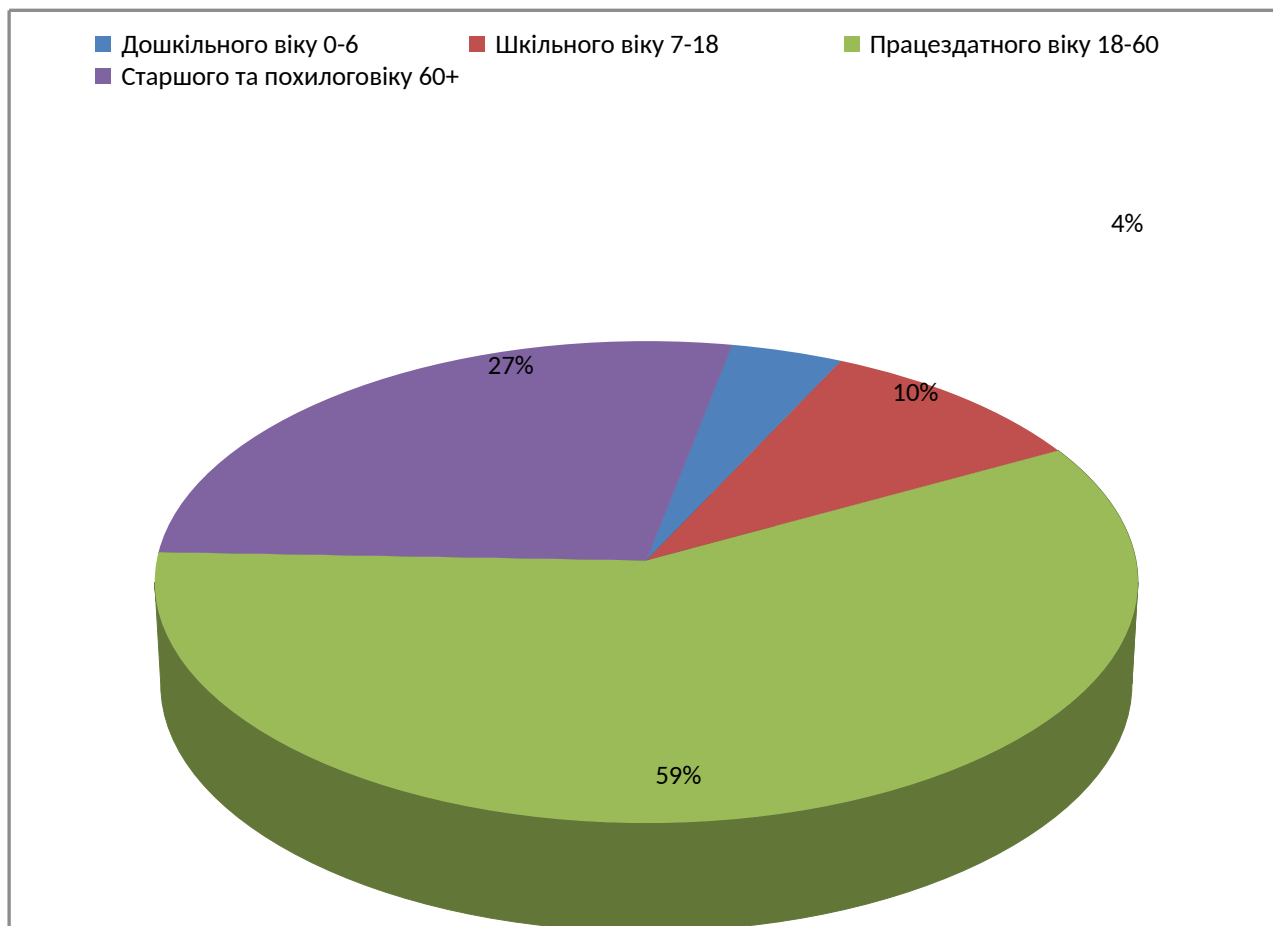
Показники	2021	2022	2023	2024
Чисельність наявного населення, (тис. осіб)	9,1	8,9	8,5	8,5

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

Загальні коефіцієнти народжуваності, (на 1000 осіб)	5,1	4,3	3,3	2,5
Загальні коефіцієнти смертності, (на 1000 осіб)	15,4	15,7	17,6	15,6

Як видно з таблиці, чисельність населення громади в період 2021–2024 років має тенденцію до зменшення. Такий спад свідчить про необхідність термінових заходів щодо стабілізації демографічної ситуації та залучення молоді до різних сфер життя громади.

Діаграма 2 Структура населення Білозірської територіальної громади

Структура населення Білозірської територіальної громади демонструє тривожну демографічну тенденцію, характерну для багатьох сільських регіонів України. Спостерігається поступове старіння населення, що проявляється у зростанні частки осіб пенсійного віку та зменшенні кількості молоді. Це свідчить про зниження природного приросту та демографічне навантаження на соціальну сферу.

Значна частина факторів, що впливають на демографічну ситуацію в громаді, сформована на загальнодержавному рівні та зумовлена фінансово-економічним станом країни. Стабілізація економіки, завершення воєнних дій і подолання кризових явищ створюють основу для сталого демографічного розвитку. Це, в свою чергу, сприятиме нормалізації процесів природного відтворення населення. Враховуючи складність і тривалість цього процесу, потрібно передбачати заходи, спрямовані на створення сприятливих умов для проживання, підтримку молодих сімей, розвиток локальної економіки та збереження людського потенціалу.

Станом на 2025 рік чисельність працездатного населення громади становить 4347 осіб. Із них близько 3000 осіб залучені до трудової діяльності у підприємствах, установах та організаціях різних форм власності та господарювання. Безпосередньо на території громади

працює близько 1200 осіб, решта — здійснює трудову діяльність у містах Сміла та Черкаси, що свідчить про наявність трудової міграції.

Повномасштабна війна істотно трансформувала ринок праці громади. Частина мешканців, зокрема працездатне населення, було змушене виїхати за кордон або до інших регіонів України. Одночасно в громаді наразі проживає 230 осіб працездатного віку з числа внутрішньо переміщених осіб (ВПО), що створює нові виклики та можливості для інтеграції цих людей у місцеве економічне життя.

Об'єкти культурної спадщини

Станом на 2025 рік, на території громади не зареєстровано об'єктів культурної спадщини відповідно до даних Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу.

Територія Білозірської громади характеризується сприятливим природним середовищем: тут відсутні шкідливі промислові виробництва, значну частину площі займають хвойно-листяні ліси Черкаського бору та Мошногірського кряжу, а також водно-болотні угіддя, зокрема заказник місцевого значення «Ірдинське болото». Водночас на території громади спостерігаються окремі екологічні проблеми, серед яких — підтоплення ділянок унаслідок замулення річки Ірдинки, ерозія ґрунтів на схилах Мошногірського кряжу, а також наявність несанкціонованих сміттєзвалищ, що потребують системного контролю та рекультивції.

Життєдіяльність мешканців громади забезпечується через поєднання централізованих і автономних систем. У селищі Ірдинь функціонує система водопостачання та водовідведення, тоді як у селі Білозір'я та хуторі Баси — переважають індивідуальні свердловини та вигрібні ями. Вивезення твердих побутових відходів здійснюється регулярно, а з 2019 року запроваджено роздільний збір сміття. Екологічна просвіта активно підтримується навчальними закладами та громадськими ініціативами.

Загальний стан здоров'я населення Білозірської громади не викликає критичних занепокоєнь, однак існують ризики, пов'язані з якістю питної води в індивідуальних джерелах, особливо у зонах без централізованого водопостачання. Підтоплення територій та близькість до заболочених ділянок можуть сприяти поширенню вологолюбних мікроорганізмів, алергенів і підвищенню ризику інфекційних захворювань. Відсутність промислового забруднення позитивно впливає на рівень захворюваності органів дихання, а наявність зелених зон сприяє психоемоційному комфорту мешканців. Водночас, як і в інших регіонах України, спостерігається зростання кількості онкологічних захворювань, серцево-судинних патологій, порушень психічного здоров'я, що пов'язано з тривалим стресом, наслідками війни, соціальною нестабільністю та обмеженим доступом до спеціалізованої медичної допомоги.

Найсуттєвіший вплив на атмосферне повітря, водні ресурси та ґрунти в межах Білозірської громади спричиняє життєдіяльність населення, функціонування сільськогосподарських підприємств та викиди, пов'язані з експлуатацією автотранспорту. Викиди транспортних засобів негативно впливають на якість повітря та стан ґрунтів, особливо вздовж автошляхів. Для підтримання належного стану повітряного басейну доцільно реалізовувати компенсаційні заходи, зокрема створення зелених насаджень уздовж транспортних артерій. Додаткове навантаження на довкілля спричиняє діяльність житлово-комунальних підприємств, які експлуатують зношені інженерні мережі, що призводить до скидів стічних вод у ґрунт і поверхневі водойми. З метою запобігання забрудненню водних ресурсів необхідно оновити системи водовідведення та модернізувати очисні споруди. Вдосконалення потребує також система поводження з твердими побутовими відходами — шляхом збільшення охоплення домогосподарств цією послугою та забезпечення дотримання санітарних і технічних норм експлуатації сміттєзвалищ.

Таблиця 7 Вплив цілей Стратегії на компоненти навколишнього природного середовища.

Фактори впливу	Компоненти довкілля, що зазнають впливу							
	Людина і здоров'я	Біорізноманіття і ПЗФ	Ґрунт	Поверхневі і підземні води	Повітря	Образ ландшафту	Шум	Культурна і природна спадщина
1.Забезпечення економічної стабільності та фінансової самодостатності громади								
1.1Створення сприятливого середовища для залучення інвестицій у громаду	+	0	0	0	0	0	0	0
1.2. Розвиток аграрного сектору та підприємництва	+	-	-	-	-	-	-	-
1.3. Формування туристичної інфраструктури та стимулювання розвитку креативних індустрій.	+	+	0	0	0	+	-	+
1.4. Планування просторового розвитку та цифровізація управління територією громади	+	+	+	+	+	+	0	+
2.Розвиток людського потенціалу та комфортного середовища для життя								
2.1 Формування освітнього середовища, доступного та комфортного для усіх учасників освітнього процесу	+	0	0	0	0	0	0	+
2.2 Розвиток системи охорони здоров'я, соціального захисту та публічних послуг на засадах доступності, ефективності й інклюзивності	+	0	0	0	0	0	0	0
2.3Формування якісного культурного і спортивного середовища для всіх вікових та соціальних груп	+	0	0	0	0	+	-	+
2.4 Забезпечення безпечного середовища для життя, праці та розвитку мешканців громади. Сприяння народжуваності	+	0	0	0	0	0	0	0
2.5 Покращення житлово-комунальних послуг і дорожньої інфраструктури	+	-	-	-	-	-	-	-
2.6. Цифрова трансформація громади	+	+	+	+	+	+	0	+
3. Сталий розвиток, екологічна відповідальність та соціальна згуртованість								
3.1 Підвищення енерго-ефективності житлово-комунального господарства громади	+	+	+	+	+	+	+	+
3.2 Сприяння створенню екологічно свідомої громади через озеленення, благоустрій та розвиток екокультури	+	+	+	+	+	+	+	+
3.3 Створення умов для соціальної згуртованості та активного залучення мешканців до прийняття рішень і реалізації проєктів розвитку громади	+	0	0	0	0	0	0	+

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються Стратегії та Плану заходів з її реалізації, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом.

Екологічні проблеми Білозірської сільської територіальної громади доцільно аналізувати через призму основних компонентів навколишнього природного середовища. Такий підхід дозволяє комплексно оцінити стан довкілля та визначити пріоритетні напрямки екологічної політики громади.

Забруднення атмосферного повітря у Білозірській громаді має переважно фоновий характер, зумовлений зовнішніми джерелами. Основним чинником є близькість до обласного центру — міста Черкаси, де зосереджено значну частину промислових підприємств і населення регіону. Саме це спричиняє поширення забруднюючих речовин на територію громади.

Найбільш відчутне забруднення повітря спостерігається:

- у зонах житлової забудови, де практикується спалювання рослинних залишків;
- на територіях, прилеглих до автомобільної дороги Н-16, що характеризується високою інтенсивністю транспортного руху. У цих місцях рівень забруднення атмосферного повітря значно перевищує показники.

У віддалених населених пунктах громади, де транспортний потік мінімальний або відсутній, повітря чисте, не забруднене.

Зниження водності та пересихання водойм є однією з ключових екологічних проблем Білозірської громади. Внаслідок кліматичних змін, зменшення кількості атмосферних опадів, а також нераціонального водокористування, більшість водойм на території громади втратили стабільний водний режим або повністю пересохли. Це призводить до деградації водних екосистем, зниження рівня ґрунтових вод, втрати біорізноманіття та погіршення якості питної води.

Особливої уваги потребують річка Ірдинка та Ірдинське болото — одні з небагатьох водних об'єктів, що зберегли свою гідрологічну функцію. Річка Ірдинка бере початок у центральній частині болота, але протягом багатьох років її русло було перегороджене Монастирською греблею, яка використовувалась для перекачування води під час видобутку торфу. Внаслідок цієї діяльності разом із водою на інший бік греблі потрапляли мул, пісок і залишки рослинності, що призвело до замулення русла річки на ділянці близько одного кілометра.

На сьогоднішній день виникла серйозна екологічна проблема: незважаючи на безсніжні зими та посушливі літа, рівень води з іншого боку греблі продовжує підніматися, що спричиняє затоплення нових територій. Це створює загрозу для навколишніх екосистем, сільськогосподарських угідь і може мати довготривалі негативні наслідки для природного балансу регіону.

Підземні води є одним із головних джерел водопостачання для населення Білозірської громади, тому їхній стан має критичне значення для здоров'я та добробуту мешканців. Однак, останніми роками спостерігається зростання загроз, пов'язаних із якістю та стабільністю підземних вод.

Серед основних чинників ризику - сільськогосподарська діяльність, зокрема, надмірне використання добрив і пестицидів, спричиняє проникнення нітратів, важких металів та інших токсичних речовин у ґрунт, а згодом — у підземні води.

Додаткову загрозу становить широке використання індивідуальних каналізаційних систем, зокрема, вигрібних ям і септиків, які часто не відповідають санітарним нормам. У разі порушення герметичності або переповнення таких систем, забруднені стоки можуть проникати в ґрунт і досягати водоносних шарів, що створює ризик хімічного та біологічного забруднення питної води.

Відсутність сучасних очисних споруд населених пунктах громади також сприяє забрудненню води.

Ці всі фактори створюють реальні ризики для здоров'я населення, зокрема:

- підвищення рівня онкологічних та хронічних захворювань.
- розвиток алергій та порушень роботи внутрішніх органів.
- небезпека для дітей, вагітних жінок та людей похилого віку, які є найбільш вразливими до впливу забрудненої води.

Забруднення та деградація ґрунтів є однією з актуальних екологічних проблем Білозірської громади. Основними джерелами забруднення виступають інтенсивне використання агрохімікатів у сільському господарстві, несанкціоноване розміщення побутових і будівельних відходів, а також інфільтрація стічних вод із індивідуальних каналізаційних систем. У результаті в ґрунтах накопичуються нітрати, важкі метали та токсичні речовини, що знижує їхню родючість і створює ризики для здоров'я населення.

Головним ризиком для земельних ресурсів лишається нераціональне землекористування, деградація та виснаження ґрунтів внаслідок інтенсивного ведення сільського господарства.

Біорізноманіття громади перебуває під тиском низки антропогенних чинників, які спричиняють його збіднення та деградацію природних екосистем. Серед основних причин:

- Забруднення природного середовища (повітря, води, ґрунтів).
- Денатуралізація природних ландшафтів у процесі забудови та господарської діяльності.
- Ведення сільського господарства за монокультурною моделлю, що знижує екологічну стійкість територій.

Особливо вразливими є рідкісні види рослин, чисельність яких зменшується через:

- Збирання рослин для продажу.
- Деградацію місць зростання, зокрема:
 - Для лучних і болотних видів — надмірне випасання худоби, викошування, випалювання трави, осушення територій.
 - Для лісових видів — інтенсивні лісогосподарські роботи без урахування екологічних норм.

Лісова рослинність громади також зазнає значного негативного впливу через:

- Весняне випалювання сухої рослинності, що знищує підлісок і порушує природні цикли.
- Порушення технологій заготівлі та трелювання деревини, які призводять до механічного пошкодження ґрунту та молодих дерев.
- Самовільні рубки, що не лише зменшують лісовий покрив, а й порушують середовище існування багатьох видів флори і фауни.

Екологічні проблеми Білозірської громади мають прямий і опосередкований вплив на стан здоров'я її мешканців. Забруднення атмосферного повітря, особливо в районах житлової забудови та поблизу автодороги Н-16, спричиняє зростання респіраторних захворювань, алергій і серцево-судинних патологій. Основним джерелом забруднення є спалювання рослинних залишків та інтенсивний транспортний рух, що створює локальні осередки підвищеної концентрації шкідливих речовин у повітрі.

Погіршення якості підземних вод, які є основним джерелом питного водопостачання, становить серйозну загрозу для здоров'я населення. Проникнення агрохімікатів, нітратів і важких металів у водоносні горизонти через надмірне використання добрив, а також інфільтрацію стоків із індивідуальних каналізаційних систем, може призвести до розвитку онкологічних, хронічних та інфекційних захворювань. Особливо вразливими до таких впливів є діти, вагітні жінки та люди похилого віку.

Забруднення та деградація ґрунтів також впливають на здоров'я через зниження якості сільськогосподарської продукції, накопичення токсичних речовин у харчовому ланцюгу та втрату природної фільтраційної здатності землі. Це може спричинити порушення

роботи внутрішніх органів, зниження імунітету та загальне погіршення самопочуття населення.

Зменшення біорізноманіття та руйнування природних екосистем, зокрема лісів, боліт і луків, знижує здатність довкілля до саморегуляції, погіршує якість повітря та води, а також позбавляє мешканців природних рекреаційних зон. Це негативно позначається на психоемоційному стані людей, зменшує можливості для оздоровлення та активного відпочинку.

Заходи та рішення, передбачені документом державного планування проєкту Стратегія розвитку Білозірської сільської територіальної громади на 2026-2027 роки з перспективою до 2034 року), не мають прямого або опосередкованого впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду громади.

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля (у тому числі, пов'язані з запобіганням негативному впливу на здоров'я населення), встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування.

Відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та нормативно-правової бази України документ державного планування повинен враховувати низку зобов'язань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- виконання ряду заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
- проєктне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності та цілісності природних об'єктів і комплексів;
- узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;
- використання отриманих висновків моніторингу та комплексу охоронних заходів об'єкта для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля;
- забезпечення загальної доступності матеріалів детального плану території та самого звіту СЕО відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації»;
- надання інформації щодо обґрунтованого нормування впливу планової діяльності на навколишнє природне середовище;
- оцінка ступеню антропогенної зміненості територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну ситуацію.

Основні зобов'язання у сфері охорони довкілля стосуються заходів щодо охорони земельних ресурсів, лісів, повітряного, водного та ґрунтового середовища. Комплексні заходи з охорони довкілля ґрунтуються на пропозиціях схем і проєктів районного проєктування та відповідних розділів прогнозів економічного та соціального розвитку підприємств, схем генеральних планів території. Основні принципи екологічного захисту навколишнього середовища передбачають:

- дотримання нормативів гранично допустимих рівнів екологічного навантаження на природне середовище та санітарних нормативів;
- виділення природно-заповідних, ландшафтних, курортно-рекреаційних, історико-культурних зон з відповідним режимом їх охорони;
- збереження та раціональне використання цінних природних ресурсів;
- встановлення санітарно-захисних зон для охорони водойм, джерел водопостачання і мінеральних вод тощо.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на державному та місцевому рівнях та пов'язані з дотриманням низки нормативних документів, зокрема:

1. Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695.

2. Стратегії сталого розвитку «Україна-2030», схваленої Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019.

3. Програма охорони навколишнього природного середовища Черкаської області на 2021–2027 роки.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є:

1. Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015).

2. Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 р. № 2354-VIII.

Охорона та покращення навколишнього природного середовища забезпечується комплексом заходів, в основу яких покладена система державних законодавчих актів та регламентація планування, забудови і благоустрою населених пунктів.

Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 року № 2354-VIII регламентовано процедурні аспекти стратегічної екологічної оцінки. Так, СЕО – це процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу СЕО, складання звіту про СЕО, проведення громадського обговорення та консультацій, врахування у документі державного планування звіту про СЕО, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування.

Засади екологічної політики України регламентовані Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» 28.02.2019 року № 2697-VIII. Основні засади державної екологічної політики:

1) впровадження інструментів сталого (тобто виваженого) споживання природних ресурсів та виробництва;

2) вдосконалення системи кадастрів природних ресурсів, державної статистичної звітності з використання природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища;

3) створення екологічно та економічно обґрунтованої системи платежів за спеціальне використання природних ресурсів, у тому числі природних ресурсів з асиміляційним потенціалом;

4) зменшення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття, зокрема, шляхом вдосконалення принципів формування екологічної мережі, її розширення та невиснажливого використання, а також збереження унікальних природних ландшафтів;

5) збереження і відновлення чисельності видів природної флори та фауни, в тому числі мігруючих видів тварин, середовище їх існування, рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного та рослинного світу і типових природних рослинних угруповань, що підлягають охороні;

6) зменшення негативного впливу процесів урбанізації на навколишнє природне середовище, припинення руйнування навколишнього природного середовища у межах міст (зокрема, недопущення необґрунтованого знищення зелених насаджень у межах міст під час виконання будівельних чи інших робіт, незаконного відведення земельних ділянок, зайнятих зеленими насадженнями, під будівництво);

7) забезпечення збереження, відновлення та збалансованого використання рослинного світу України;

8) забезпечення сталого управління водними ресурсами за басейновим принципом;

9) забезпечення сталого використання та охорони земель, покращення стану вражених екосистем та сприяння досягненню нейтрального рівня деградації земель, підвищення рівня обізнаності населення, землевласників і землекористувачів щодо проблем деградації земель;

10) стимулювання впровадження систем екологічного управління на підприємствах одночасно з поліпшенням екологічних характеристик продукції, у тому числі на основі міжнародних систем сертифікації та маркування;

11) впровадження технологій електронного урядування в екологічній сфері.

У вищезгаданому законі СЕО визначено одним із основних інструментів реалізації державної екологічної політики, який дасть змогу запобігти негативному впливу на навколишнє природне середовище та встановити відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки. Конкретні заходи щодо захисту атмосферного, водного та ґрунтового середовища вживаються відповідно до специфіки окремих джерел забруднення.

Стратегію екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, затверджену Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 № 1363-р, розроблено з метою підвищення рівня екологічної безпеки, зменшення впливів та наслідків зміни клімату в Україні.

Реалізація Стратегії направлена на виконання Україною міжнародних зобов'язань в рамках Паризької кліматичної угоди щодо скорочення викидів парникових газів та адаптації до наслідків глобальної зміни клімату.

Основними екологічними загрозами для України є значний рівень забруднення атмосферного повітря, водних та земельних ресурсів, недосконала система державного нагляду (контролю) та моніторингу навколишнього природного середовища. Також склалася критична ситуація з утворенням, накопиченням, зберіганням, переробленням, утилізацією та захороненням відходів.

Відповідно до Стратегії екологічної безпеки найбільш вразливими до наслідків зміни клімату в Україні є такі соціально економічні сектори як: біорізноманіття, водні ресурси, енергетика, громадське здоров'я, лісове господарство, прибережні території, рибне господарство, сільське господарство, ґрунти тощо. І саме на них буде направлена основна діяльність Уряду в рамках реалізації документу.

Реалізація Стратегії досягнення цілей державної політики щодо екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату здійснюватимуться в два етапи. У результаті її впровадження очікується: зменшення рівня промислового забруднення, створення ефективної системи хімічної безпеки, забезпечення раціонального використання природних ресурсів; досягнення «доброго» екологічного стану вод, забезпечення сталого лісоуправління та підвищення адаптивної здатності лісових екосистем, створення правових та економічних підстав запровадження ієрархії поводження з відходами, підвищення ефективності державної системи оцінки впливу на довкілля та державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, збереження біорізноманіття та забезпечення розвитку природно-заповідного фонду в Україні, посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату, стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях тощо.

Впровадження Стратегії відбуватиметься відповідно до розробленого і затвердженого Операційного плану реалізації Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, в якому прописані заходи на найближчі три роки.

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України (від 06.06.95 № 213/95-ВР) та іншими законодавчими актами, що були розроблені

для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

Найголовнішими питаннями у сфері водопостачання та водовідведення є дозвіл на забір води із джерел водопостачання (дозвіл на спеціальне водокористування) і дозвіл на скидання очищених та неочищених стічних вод у навколишнє середовище. З 04.06.2017 набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування» від 07.02.2017 № 1830-VIII, яким внесено зміни до Водного кодексу України в частині процедури отримання дозволів на спеціальне водокористування.

Відповідно до внесених змін до ст. 49 Водного кодексу України дозвіл на спеціальне водокористування видається територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства.

Інформація про видані дозволи на спеціальне водокористування суб'єктам господарювання розміщується на сайті Державного агентства водних ресурсів України. Основне чинне екологічне законодавство та норми у сфері користування водними ресурсами:

- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування» (від 13.03.2002 № 321, зі змінами);
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується» (від 11.09.1996 № 1100, зі змінами);
- Державні санітарні норми та правила «Питна вода. Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»;
- Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами» (від 15.12.1994 № 116);
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» (від 18.12.1998 № 2024, зі змінами).

Правове та інституційне регулювання та основні екологічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря регламентуються Законом України «Про охорону атмосферного повітря» від 16.10.1992 № 2707-XII. Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України від 06.06.1995 № 214/95-ВР та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення.

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України «Про управління відходами» та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля.

Містобудівні заходи забезпечують охорону природного середовища шляхом раціонального функціонального зонування території, створення санітарно-захисних зон, визначення територій природно-заповідного фонду, забезпечення екологічного балансу природно-ландшафтних та урбанізованих територій.

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, у якому значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм у процесі інвестиційної діяльності.

Так, Законом України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII (зі змінами) встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України. У разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Також, відповідно до ст. 8 інвестор

зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля його діяльності у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059- VIII.

Відповідно до нормативно-правової бази України, Стратегія відповідає ряду зобов'язань:

1. Пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
2. Проведення природоохоронних заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля;
3. Проєктне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
4. Підвищення комфортності сформованої забудови за рахунок її реконструкції, відновлення і модернізації;
5. Вжиття заходів щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин і зменшення впливу фізичних факторів;
6. Впровадження роздільного збору сміття;
7. Вивезення твердих побутових відходів на полігон ТПВ, згідно з договором;
8. Забезпечення загальної доступності Стратегії та самого звіту СЕО відповідно до вимог Законів України «Про доступ до публічної інформації» і «Про стратегічну екологічну оцінку» шляхом здійснення публікації у друкованих засобах масової інформації та розміщення на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування.

Враховуючи результати аналізу, можна зробити висновок, що Стратегія, відповідає цілям екологічної політики, встановлених на національному та регіональному рівнях; враховує більшість з них і пропонує комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10- 15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних.

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України 18 жовтня 2023 року № 705, наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки для флори і фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, безпеки життєдіяльності населення та взаємодії цих факторів.

Вторинні наслідки – це вигоди, які полягають у широкому залученні громадськості до прийняття рішень та встановлення прозорих процедур їх прийняття.

Кумулятивні наслідки – це нагромадження в організмах людей, тварин, рослин отрути різних речовин внаслідок тривалого їх використання.

Синергічні наслідки – це сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їх дія суттєво перевищує дію кожного окремого компоненту.

На території Білозірської сільської територіальної громади за умови дотримання та виконання захисних і охоронних заходів, що відповідають чинним нормативним вимогам, можливість виникнення кумулятивного впливу, який супроводжується негативними екологічними наслідками та наднормативними викидами в атмосферне повітря, воду та ґрунти забруднюючих речовин, не очікується.

Зміна клімату і мікроклімату в результаті реалізації Стратегії не очікується, оскільки відсутні причини, які спричиняють до їх зміни, а стратегічні цілі направлені на покращення екологічної ситуації.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів планованої діяльності на навколишнє середовище, також відсутні. Відтак настання синергійних наслідків також не очікується.

Таблиця 8. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії відповідно до контрольного переліку

Чи може реалізація Стратегії спричинити:		Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
		Так	Ймовірно	Ні	
Повітря					
1	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел			+	
2	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел		+		+
3	Погіршення якості атмосферного повітря			+	
4	Появу джерел неприємних запахів				
5	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			+	
Водні ресурси					
6	Збільшення обсягів скидів у поверхневі води			+	
7	Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)			+	+
8	Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню			+	
9	Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод			+	
10	Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону			+	+
Відходи					
11	Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів		+		
12	Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки			+	
13	Збільшення кількості відходів I - III класу небезпеки			+	
Земельні ресурси					
14	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару		+		
15	Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів			+	
16	Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу			+	
17	Суттєві зміни в структурі земельного			+	

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

	фонду, чинній або планованій практиці використання земель				
18	Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями місцевих громад			+	+
Біорізноманіття та рекреаційні зони					
19	Негативний вплив на об'єкти природно - заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)			+	
20	Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві			+	
21	Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому			+	
22	Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин			+	
23	Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей			+	
24	Будь-який вплив на наявні об'єкти історико - культурної спадщини			+	
25	Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)			+	
Населення та інфраструктура					
26	Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території		+		
27	Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі		+		
28	Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему. Зміни в структурі транспортних потоків		+		
29	Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень			+	
30	Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги		+		+
31	Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей			+	
Екологічне управління та моніторинг					
32	Підвищення рівня екологічної культури ослаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки			+	+
33	Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва			+	+
Інше					
34	Підвищення рівня використання будь-			+	

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

	якого виду природних ресурсів				
35	Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу			+	
36	Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії			+	
37	Суттєве порушення якості природного середовища			+	
38	Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому			+	
39	Впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект			+	

Реалізація документа державного планування позитивно вплине на стан довкілля, умови життєдіяльності населення та його здоров'я на територіях, які можуть зазнати впливу. Це зумовлено вибором найбільш екологічно безпечного варіанту Стратегії, що враховує соціальні, екологічні та економічні аспекти впливу.

Можна зробити такі висновки щодо ймовірного впливу Стратегії на довкілля:

1. Атмосферне повітря. У межах реалізації запланованих заходів не очікується збільшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, а також суттєвого погіршення його якості. Проте окремі види діяльності, зокрема: модернізація або ремонт громадських будівель із впровадженням термомодернізаційних та безбар'єрних рішень; реконструкція та оновлення систем водопостачання, водовідведення, каналізаційних мереж і очисних споруд; будівництво, модернізація та облаштування захисних споруд на території громади, а також спорудження Центру безпеки громадян, можуть спричинити короткостроковий негативний вплив на стан атмосферного повітря. У зонах проведення робіт можливе тимчасове підвищення рівня запиленості та шумового навантаження, а також зростання концентрацій чадного газу, діоксиду сірки та вуглецю. Такі зміни пов'язані зі збільшенням інтенсивності руху вантажного транспорту, що використовується для доставки будівельних матеріалів та обладнання.

Покращити якість повітря у громаді допоможуть збільшення зелених зон та їх благоустрій. Цьому сприяє завдання Стратегії **3.2.1 — «Озеленення громади та догляд за природними територіями для комфортного і здорового середовища»**.

2. Водні ресурси: Стратегія не передбачає створення підприємств, діяльність яких може призвести до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі водні об'єкти. Натомість вона включає завдання **2.5.2 — «Забезпечення належного рівня водовідведення»**, що спрямоване на покращення санітарного стану територій та зменшення ризиків забруднення водних ресурсів

3. Відходи: Підвищення рівня екологічної безпеки сприятиме зменшенню обсягів утворення твердих побутових відходів та створенню ефективної системи їх поводження. Це відповідають завдання Стратегії **2.5.3 «Формування сучасної системи поводження з ТПВ» і 3.2.3 «Розвиток системи екологічного обслуговування населення»**.

4. Земельні ресурси: Внаслідок реалізації Стратегії не передбачається змін у топографії або в характеристиках рельєфу та появи таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози.

5. Біорізноманіття та рекреаційні зони: У Стратегії не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на біорізноманіття та рекреаційні зони. Водночас, покращенню стану біорізноманіття може сприяти реалізація оперативної цілі **«3.2**

Сприяння створенню екологічно свідомої громади через озеленення, благоустрій та розвиток екокультури».

6. Населення та інфраструктура: Стратегія не передбачає появи нових ризиків для здоров'я населення громади. Натомість, **всі цілі та завдання Стратегії** спрямовані на покращення умов життя і діяльності громадян.

Кумулятивний (накопичувальний) вплив: ймовірність того, що реалізація Стратегії приведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі собою будуть незначними, але в сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, відсутній.

Таким чином, реалізація Стратегії розвитку Білозірської сільської територіальної громади на 2026 - 2027 роки з перспективою до 2034 року не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Водночас, реалізація усіх оперативних цілей Стратегії сприятиме покращенню екологічної ситуації в територіальній громаді.

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків реалізації Стратегії та Плану заходів з її виконання.

Реалізація Стратегії передбачає виконання програмних заходів і проєктів, пов'язаних з будівництвом, енергозбереженням та раціональним використанням природних ресурсів, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному контексті середовища життєдіяльності мешканців та гостей громади.

На основі пропозицій, наданих членами Робочої групи з проведення Стратегічної екологічної оцінки Стратегії, для зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків виконання Стратегії пропонується реалізація комплексу заходів в розрізі компонентів довкілля. Зокрема:

Атмосферне повітря і клімат. Для зменшення впливу викидів шкідливих речовин (у т. ч. генерованих автомобільним транспортом) в атмосферу на якість повітря та клімат, доцільно:

- створити території зелених насаджень обабіч автошляхів та озеленювати громадські простори;

- стимулювати заходи з підвищення енергетичної ефективності і енергозбереження у всіх галузях економіки громади.

Водні ресурси. Для забезпечення екологічної безпеки водних ресурсів у громаді та запобігання потрапляння стічних вод домогосподарств та підприємств у ґрунт та поверхневі води необхідно:

- забезпечення потреб об'єктів забудови інженерними мережами з доброякісною питною водою, що відповідає вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10, з вирішенням питань каналізування новобудов з відведенням стічних вод;

- здійснити поступову заміну зношених інженерних систем водопостачання та водовідведення;

- обладнання неканалізованої забудови водонепроникливими вигребами;

- здійснити ремонт/модернізацію/будівництво очисних споруд із застосуванням новітнього обладнання та технологій;

- здійснювати постійний моніторинг та контроль за дотриманням норм водоохоронного законодавства;

- дотримання зон санітарної охорони і водоохоронного режиму всіх джерел постачання;

- провадити регулярне очищення водних об'єктів громади;

- заходи, спрямовані на недопущення погіршення стану водоохоронних зон, прибережних захисних смуг, інших територій та об'єктів, які є складовими еко мережі;

- заходи, спрямовані на збереження нормативних розмірів меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних об'єктів відповідно до статті 88 Водного кодексу України.

Земельні ресурси. Для запобігання забрудненню ґрунтів та зниженню їхньої родючості слід:

- здійснити рекультивацію земель сільськогосподарського призначення, які зазнали негативного екологічного впливу;
- провести інженерно-технічні, агролісомеліораційні та ґрунтозахисні заходи;
- створювати лісові захисні насадження на еродованих землях, вздовж водних об'єктів та полезахисних смуг;
- запровадити громадський контроль за веденням лісового господарства на території громади;
- здійснювати інформаційно-просвітницьку роботу для попередження підпалів сухостою та незаконної вирубки лісів;
- здійснювати ліквідацію аварійних, фаутичних дерев та сухостою;
- провести закупівлю та висадку саджанців дерев і квітів, розбивку клумб, квітників тощо в громадських місцях;
- дотримання заборони спалення сухої рослинності та опалого листя на території територіальної громади;
- своєчасно проводити викошування узбіч, зон зелених насаджень, парків, скверів, місць загального користування;
- заходи, спрямовані на уникнення, наскільки це можливо, фрагментації території, зокрема, і природних ділянок та ділянок, зайятих культурною рослинністю, у тому числі сіножатей, пасовищ, полезахисних лісових смуг та інших захисних насаджень

Поводження з відходами. Для запобігання забрудненню території громади ТВП, у т. ч. появи несанкціонованих сміттєзвалищ, необхідно:

- регулярно провадити моніторинг появи стихійних сміттєзвалищ в місцях скупчення населення (громадські простори, осередки дозвілля та рекреації) та своєчасно їх ліквідовувати;
- впровадити систему роздільного збирання, сортування та утилізації сміття;
- визначити місця розміщення контейнерів для збору твердих побутових відходів з об'єктів цивільної інфраструктури та житлової, громадської забудови, з вирішенням питань їх вивезення на територіальний полігон ТПВ;
- встановити контейнери для сортування сміття (скло, папір, пластикові пляшки та змішані відходи) в населених пунктах громади;
- вдосконалити систему збирання та вивезення сміття (графіки вивезення) на усій території громади;
- активізувати роботу з укладення договорів з домогосподарствами на вивезення ТПВ;
- посилити просвітницьку діяльність щодо створення екологічної культури місцевих мешканців не лише серед дітей, але й серед осіб зрілого віку;
- сприяти створенню кластерів з перероблення промислових та твердих побутових відходів, у т.ч. через налагодження міжмуніципального співробітництва у галузі перероблення відходів.

Окрім зазначеного, доцільно в перспективі налагодити співпрацю громадських організацій та органів місцевого самоврядування громади з міжнародними організаціями та фондами, що співфінансують проекти у сферах екології та охорони довкілля, залучити бізнес до реалізації місцевих екологічних програм і проєктів.

Переважна більшість рекомендованих Робочою групою з проведення Стратегічної екологічної оцінки Стратегії та Плану заходів для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Стратегії були враховані під час підготовки заходів з реалізації оперативних цілей Стратегії.

На всіх етапах реалізації Стратегії заплановані рішення будуть здійснюватися у відповідності до норм і правил охорони навколишнього середовища і вимог екологічної безпеки, в тому числі відповідно до вимог Водного кодексу України, Законів України «Про

охорону земель», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про природно-заповідний фонд України» та інших.

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення.

Стратегія розвитку Білозірської сільської територіальної громади на період 2026–2027 років з перспективою до 2034 року розроблена як довгостроковий плановий документ. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії свідчить про її позитивний вплив на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, поводження з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття та кліматичні умови. Це підтверджує, що Стратегія орієнтована на екологічно збалансований сценарій розвитку та не потребує розгляду альтернативних варіантів.

Під час підготовки Звіту про стратегічну екологічну оцінку визначено доцільність і прийнятність планованої діяльності і обґрунтування економічних, технічних, організаційних, державно правових та інших заходів щодо забезпечення безпеки довкілля.

Для аналізу альтернативних проектних рішень та їх екологічних наслідків при розробці Звіту про SEO проєкту Стратегії було розглянуто такі варіанти:

Альтернатива 1 – гіпотетичний «нульовий» сценарій, за яким Стратегія не затверджується. Гіпотетичний сценарій пов'язаний із збереженням нинішнього стану громади. В основі цього варіанту думка, що зміни практично не відбуватимуться. При цьому, якісні показники розвитку будуть залишатись «малорухомими», а це стримує процеси збалансованого (сталого) розвитку громади. Реалізація гіпотетичного сценарію ілюструє значне загострення екологічних проблем, що будуть значною перешкодою для набуття комфортних умов життя та добробуту населення. Відтак, за результатами аналізу, визначено, що в рамках гіпотетичного сценарію подальший сталий розвиток Білозірської сільської територіальної громади є ускладненим, і цей сценарій призводить до погіршення екологічної ситуації в межах її території.

Альтернатива 2 – «Песимістичний сценарій розвитку». Цей сценарій передбачає, що негативний вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на громаду зберігається або посилюється. Основною причиною є тривала війна або її перехід у заморожений стан, що стримує економічне відновлення, інвестиції та розвиток.

Соціально-економічні наслідки. Внаслідок нестабільності відбувається відтік підприємств, зменшення надходжень до бюджету, зростання безробіття та перехід населення до неформального сектору.

Аграрний сектор. Порушення логістики, зниження попиту та ризику, пов'язані з війною, негативно впливають на фермерські господарства. Малі підприємства втрачають стійкість, що загрожує занепадом аграрної економіки громади.

Демографічні виклики. Міграція молоді, жінок з дітьми та фахівців змінює вікову структуру населення. Це призводить до скорочення попиту на освітні, медичні та культурні послуги.

Фінансові обмеження. Скорочення державної підтримки та зростання соціального навантаження призводять до дефіциту бюджету. Громада не має змоги реалізовувати інфраструктурні проєкти, модернізувати об'єкти благоустрою чи впроваджувати енергоефективні рішення.

Екологічні ризики. Відсутність природоохоронних заходів та ефективного управління відходами спричиняє деградацію земель, виснаження ресурсів і погіршення стану довкілля.

Безпекові та соціальні загрози. Поширення девіантної поведінки та злочинності, погіршує якість людського і соціального капіталу громади.

Загальнодержавні чинники. Тривала війна, демографічний спад, екологічні зміни, економічна стагнація, нестабільність ринку праці, високі тарифи, корупція, інфляція та

тінізація бізнесу обмежують потенціал місцевого самоврядування та ускладнюють реалізацію стратегічних ініціатив.

Альтернатива 3 – «Стримано-оптимістичний сценарій розвитку» – цей сценарій ґрунтується на припущенні про завершення активної фази бойових дій у 2026 році, стабілізацію безпекової ситуації, поступове відновлення економіки та впровадження структурних реформ. У таких умовах формується сприятливе середовище для розвитку країни, регіонів і громад. Завдяки ефективному управлінню, партнерству з державними та міжнародними інституціями, громада здатна використати ці можливості для сталого зростання.

Загальнодержавний контекст:

- війна завершується або переходить у заморожену фазу, що дозволяє розпочати відновлення;
- покращується демографічна ситуація, українці повертаються додому, зростає народжуваність;
- відбувається активізація економіки, повернення інвесторів, розвиток малого та середнього бізнесу;
- діють державні та міжнародні фонди відновлення, реалізуються реформи, знижується рівень корупції;
- Україна інтегрується в європейський простір, розвиваються екологічні ініціативи та інфраструктура.

Тенденції на рівні громади:

- громада формує власну ідентичність, мешканці активно долучаються до відновлення та громадських ініціатив;
- демографічна ситуація стабілізується;
- покращується інвестиційний клімат, розвивається малий бізнес, зростають доходи бюджету;
- ефективно використовуються державні субвенції, гранти та кошти ДФРР для розвитку інфраструктури;
- громада стає частиною урбаністичної структури регіону, зростає попит на житло, розвивається транспортне сполучення.

Економічний розвиток:

- модернізуються агропідприємства, зростає обсяг виробництва та переробки сільськогосподарської продукції;
- створюється індустріальний парк, який забезпечує робочі місця та сприяє інноваційному розвитку;
- розвиваються кластерні ініціативи, впроваджуються сучасні технології у виробництво.

Туризм і екологія:

- селище Ірдинь перетворюється на центр екологічного та активного відпочинку;
- створення національного природного парку «Ірдинське болото» стимулює розвиток зеленого туризму, зростає кількість садиб сільського відпочинку;
- громада формує туристичну ідентичність, поєднуючи природну спадщину з громадською активністю.

Стратегія спрямована на екологічно збалансований розвиток і тому не потребують альтернативних цілей та пріоритетів, а також альтернативних варіантів розвитку.

В інтересах ефективного та сталого розвитку громади та підвищення якості життя населення найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованої Стратегії. Жодні ускладнення у ході виконання СЕО для робочої групи (у тому числі щодо недостатності інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки) не виникали.

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Стратегії та Плану заходів, у тому числі для здоров'я населення розроблені відповідно до Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 №1272.

Моніторинг здійснюється з метою виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, забезпечення здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також у разі виявлення негативних наслідків, не передбачених звітом про Стратегічну екологічну оцінку, вжиття заходів для їх усунення.

Здійснення таких заходів забезпечує можливість:

- виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а саме вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (на один, три-п'ять, 10-15 років, 50-100 років відповідно), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;
- запобігання, зменшення та компенсації негативних наслідків, зумовлених виконанням документа державного планування;
- виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Впливи виконання документа державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення можуть бути виявлені в результаті моніторингу реалізації цілей документу державного планування, які мають прямі наслідки на стан навколишнього середовища, умови життєдіяльності та здоров'я населення.

Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про стан довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я у ході реалізації Стратегії та Плану заходів;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості CEO);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, що Стратегія та План заходів виконується відповідно до затвердженого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

За результатами щорічного моніторингу кількість індикаторів може бути розширено шляхом включення до моніторингу додаткових показників відповідно до умов реалізації Стратегії.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

Таблиця 9 Показники (індикатори) моніторингу наслідків виконання Стратегії розвитку Білозірської територіальної громади на 2026-2027 роки з перспективою до 2034 року

Завдання	Екологічний показник	Одиниця вимірювання	Метод збору даних	Періодичність	Відповідальний орган	Поточне значення (2025)	Цільове значення (2027)	Цільове значення (2030)	Цільове значення (2034)
1.3.2 Розвиток туристичної інфраструктури	Кількість екологічних маршрутів	одиниці	інвентаризація	щорічно	Управління освіти та гуманітарної політики	2	3	4	4
1.4.1 Оновити та виготовити планувальні, містобудівні та землепорядні документи відповідно до потреб громади	Врахування екологічних обмежень	факт	аналіз документації	щорічно	Управління містобудування та архітектури	частково	повністю інтегровано	повністю інтегровано	повністю інтегровано
2.2.3 Проведення інформаційно-просвітницьких кампаній щодо профілактики захворювань та здорового способу життя	Кількість заходів з екологічним компонентом	одиниці	звіти	щорічно	КНП ЦПМСД	2	3	4	6
2.4.1 Забезпечення належного рівня безпеки в освітніх, медичних, культурних та комунальних	Наявність робочих систем вентиляції/очищення	% закладів	технічний аудит	щорічно	Відділ з питань цивільного захисту, охорони праці, безпеки громадян та	100%	100%	100%	100%

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

зкладах шляхом облаштування сховищ та укріплень відповідно до державних норм					запобігання корупції				
2.5.5 Забезпечення доступу до якісної питної води через модернізацію систем водопостачання, будівництво артезіанських свердловин, впровадження систем очищення та моніторингу якості води	Частка мешканців, які мають доступ до якісного централізованого водопостачання (або артезіанських свердловин).	%	Адміністративний облік	щорічно	КП «Ірдинське» КП Білозірської сільської ради	15	50	65	100
2.5.3 Формування сучасної системи поводження з ТПВ	Відсоток населення, охопленого регулярним вивозом ТПВ	%	опитування, звіти КП	щорічно	КП «Ірдинське» КП Білозірське	50	70	85	95
3.1.1 Модернізація систем освітлення, опалення, водопостачання та водовідведення	Кількість модернізованих об'єктів	одиниці	аналіз споживання	щорічно	Управління містобудування та архітектури	8	9	9	10
3.1.2 Утеплення будівель, заміна віконних та дверних блоків, встановлення енергоощадного обладнання	Кількість утеплених будівель	шт	енергоаудит	щорічно	Управління містобудування та архітектури	3	4	4	5

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

3.1.3 Інтеграція сонячних, вітрових та інших альтернативних джерел енергії.	Потужність встановлених відновлювальних джерел енергії	кВт	технічні звіти	щорічно	Управління містобудуванні та архітектури	0	30	90	150
3.2.1 Озеленення громади та догляд за природними територіями для комфортного і здорового середовища	Площа озелених територій	га	фотофіксація, акти	щорічно	Управління містобудуванні та архітектури	0,4	0,6	1,0	1,5
3.2.2 Проведення інформаційних кампаній і екологічних акцій для формування відповідального ставлення до природи серед мешканців громади	Кількість проведених заходів (акцій, флешмобів, лекцій, конкурсів) з екологічної тематики.	шт	реєстрація	щорічно	Управління освіти та гуманітарної політики	4	8	10	12
3.2.3 Розвиток системи екологічного обслуговування населення	Кількість встановлених індивідуальних контейнерів	одиниці	Звіт КП	щорічно	Управління містобудуванні та архітектури	0	500	800	1500
3.3.1 Проведення культурних, освітніх та спортивних заходів для згуртування громади	Кількість заходів з екологічним компонентом	одиниці	звіти	щорічно	Управління освіти та гуманітарної політики	4	6	8	≥10
3.3.2 Налагодження міжмуніципального та міжнародного	Кількість спільних екоініціатив	одиниці	меморандуми, звіти	щорічно	Виконавчий комітет Білозірської	0	1	2	2

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

співробітництва для спільного вирішення актуальних питань і посилення регіональної участі громадян					сільської ради				
3.3.3 Сприяння участі мешканців у житті громади через консультації, розвиток самоврядування та підтримку ініціатив	Кількість екологічних ініціатив від громади	одиниці	протоколи, опитування	щоквартально	Відділ інформаційно-організаційної роботи	2	3	5	≥ 8

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Оскільки наслідки виконання Стратегії розвитку Білозірської сільської територіальної громади на 2026-2027 роки з перспективою до 2034 року не поширюватимуться на території за межами України та не матимуть впливу на довкілля суміжних країн, то ймовірні транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі, для здоров'я населення внаслідок реалізації відсутні.

11. Резюме інформації нетехнічного характеру, розраховане на широку аудиторію.

Стратегія розвитку Білозірської сільської територіальної громади на 2026–2027 роки з перспективою до 2034 року покликана забезпечити розвиток Білозірської громади як сучасної, згуртованої спільноти з екологічно чистою територією, комфортної та безпечної для проживання, ведення бізнесу й розвитку особистості. Це простір сталого розвитку, де гармонійно поєднуються природна спадщина, сучасна інфраструктура, енергоефективність, активна громадянська участь та інклюзивне середовище для всіх мешканців. Для забезпечення такого поступу Стратегія базується на принципах збалансованого економічного та соціального розвитку громади, раціонального використання ресурсного потенціалу та екологічної безпеки. Стратегічні напрями розвитку громади включають природоохоронну складову й спрямовані на забезпечення цілей з розвитку екологічно чистої та енергоефективної громади, зокрема, через підвищення екологічної свідомості мешканців громади, використання альтернативної енергетики.

Стратегічні напрями розвитку Білозірської громади також сформовані відповідно до оновлених стратегічних цілей Стратегії розвитку Черкаської області на період 2021-2027 років, яка базується на аналізі результатів соціально-економічного розвитку області, розумінні актуальних проблем розвитку регіону, районів та територіальних громад. Комплексна система заходів повинна забезпечити розвиток людського капіталу, досягнення високої якості життя та економічного зростання на основі раціонального використання природних ресурсів, екологічно не виснажливої, інноваційно орієнтованої промисловості на засадах смарт-спеціалізації, підвищенні продуктивності агропромислового сектору. Реалізація Стратегії розвитку Білозірської сільської територіальної громади на 2026–2027 роки з перспективою до 2034 року сприятиме виконанню Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки та Стратегії розвитку Черкаської області на період 2021-2027 років.

Цілі та завдання Стратегії загалом спрямовані на зменшення впливів на довкілля. Вони узгоджуються з державними та регіональними екологічними цілями, визначеними Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» та Стратегією екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, затвердженою Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 р. №1363-р.

Білозірська територіальна громада характеризується переважно фоновим рівнем забруднення атмосферного повітря, що зумовлений зовнішніми джерелами. Основним чинником є близькість до обласного центру — міста Черкаси, де зосереджено значну частину промислових підприємств і населення регіону. На екологічну ситуацію в громаді також впливають чинники, що лежать в основі її економічного розвитку: розміщення на території громади сільськогосподарських підприємств, а також проходження автодороги Н-16. Для громади характерна проблема обмеженості екологічних спостережень на власній території та недостатній рівень моніторингу якості поверхневих вод, атмосферних викидів і стану ґрунт.

Зниження водності та пересихання водойм є однією з ключових екологічних проблем Білозірської громади. Унаслідок кліматичних змін, зменшення кількості атмосферних опадів, а також нераціонального водокористування, більшість водойм на

території громади втратили стабільний водний режим або повністю пересохли. Це призводить до деградації водних екосистем, зниження рівня ґрунтових вод, втрати біорізноманіття та погіршення якості питної води.

Головним ризиком для земельних ресурсів лишається нераціональне землекористування, деградація та виснаження ґрунтів внаслідок інтенсивного ведення сільського господарства.

Реалізація Стратегії не передбачає появу нових негативних наслідків для довкілля. Водночас реалізація багатьох оперативних цілей і завдань Стратегії сприятиме покращенню екологічної ситуації в громаді.

Ймовірність того, що реалізація Стратегії спричинить до появи негативних впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний кумулятивний вплив на довкілля – відсутня.

Під час реалізації Стратегії передбачено здійснення моніторингу ефективності її впровадження за допомогою екологічних індикаторів. Це є важливою складовою контролю впливу реалізації Стратегії на довкілля та необхідною передумовою забезпечення збалансованості розвитку громади з врахуванням екологічних норм.

Транскордонні наслідки виконання Стратегії розвитку Білозірської сільської територіальної громади відсутні, оскільки її виконання не матиме наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, сусідніх держав.

З огляду на зазначене можна стверджувати, що в цілому розроблення Стратегії розвитку Білозірської сільської територіальної громади на 2026–2027 роки з перспективою до 2034 року було проведено з урахуванням імовірних впливів на довкілля та заходів з мінімізації появи негативних ризиків. Реалізація Стратегії, за умови дотримання екологічних вимог, сприятиме збереженню довкілля та зменшенню антропогенного навантаження. Робота у напрямку досягнення її цілей забезпечує стійкий розвиток громади, раціональне використання природних ресурсів та сприятиме покращенню рівня життя місцевих мешканців через діяльність органу місцевого самоврядування, бізнесу, мешканців громади з дотриманням екологічних норм.